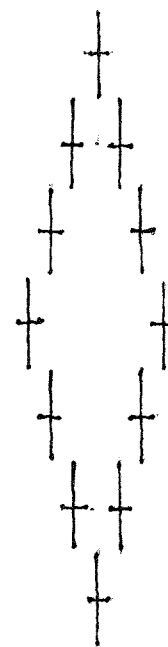

AK 5548

1600

BIBLIOTHECA
 AERONAUTICA
 UTRECHT

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

1861 4077

Uitgave
W. Bogtman
Haarlem

Nevenstaande bladzijde uit een grafboek van 1639 en van aantekeningen voorzien tot 1748 geeft een beeld van de zeer uiteenlopende lettervormen, welke in de 17^e eeuw gangbaar zijn geweest.

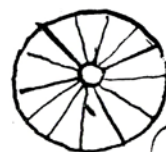
De jaarte schrijvers handhaven begin 1600 nog de typeerende gothische- of volgens de historie Angelsaksische lettervormen, terwijl de jongere in het laatst der 17^e eeuw reeds de latynsche letter schrijven, welke zich van begin 1700 tot heden heeft gehandhaafd.

Het hiertusschen gelegen lettertype heeft een nationaal karakter.

staet	a	e	arent
stunt	"	"	stunt
stact	a	"	stunt
stact	a	c	arent
stact	a	c	arent
stact	a	c	arent
stact	a	c	arent
	r		
	r		
	c		

Keyfse
Hande Graeven leggende onder
Kerck tot Edam, aengheten
op den 9. Julij anno: 1639

27
Cornelis Linders Loen

mi Jan Claes
Vagden
den 22 November 1663

mi Aeltje Jans

mi Aront Gerbrant 8 mi Jfse
29 29 feb 1673

16 06: 14 mi Jfse

mi Pieter Cornelis 88 mi Jfse
1716 den 9: Julij an Laus Hee

1731 mi Jfse aen Annetje
Cornelis Ham

1741 25 feb aen Antoni Loen

Alst in de 17^e eeuw beginnen schryfkunstenaars
 schryfvoorbeelden in druk uit te geven.
 Meezendeels breedvoerig en met veelzlei sierletters,
 welke in oude documenten terug te vinden zijn op titel-
 pagina's, hoofdstuk aanduidingen, aanhefregels en dergl:
 Dezhelve niet behorende by het loopende handschrift.
 Dat de auteurs evenwel vlotgeschreven loopend schrift
 by hun schryfsonderwijs hebben beoogd, blijkt duidelyk uit
 de volgende regels:

„Oen loopende handt moetter slechts sijn
 gheschreven, die wat anders voorbringen, sullen
 niet hebben bedreven.“ Valcooch 1591

„om metter vaert, tghene het veratant
 zal ontfangen hebben, opt pampier te stellen het
 welc altemets, door de tzaecheyt der Pennen, uit
 de memorie goet.“ Jan. v. d. Velde 1605

Ook de voorbeelden van Boissens 1607 om letters
 met één pennetrek neer te schryven wijzen hierop.

Het Latynsche schrift door Perling in 1693 meer naar
 voren gebracht, is in geen geval vlotter en lang zoo
 geestig niet. Het verdronk helaas de Hollandsche
 letter geheel.

We laten verder het meesterschrift rusten en vervol-
 gen met voorbeelden aan oude handschriften ontleend.

1591 Dirk Adriaensz. Valcooch Schoolm. tot Darsighehoorn
 1605 Jan van den Velde Schoolm. tot Rotterdam.
 1607 Corn. Theod. Boissens Enckhuijsen.
 1618 Maria Steick Delft.

1693
 Ambt. Perling
 Amsterdam

Eenhandte voor Letteren.

BEGIN 1600

hier begint de wtgijft teghen
van beide kercken tot edam den
jaer 1604 beghinnende den - 1 - maent
bij mij Symon clausen münck

hier beghint de wtgijft teghen
den ontfanghen van beïden kercken
tot edam anno 1607
bij mij Jacob Jacobsz Bapst

hier beghint de wtgijft
van beide kercken tot edam
tot edam
bij mij Jacob Claesz zool

hier begint de wtgijft van
beide die kercken van edam
den 10^{en} Juni 1611
Jacob Claesz Houtmijn

hier beghint de wtgijft
van beide kercken edam bij
Symon Jacobsz Renb
anno 1612

EINDE 1600

13 April beïden Jan Druijst over
geleverde Bont Wroden 20 - 8 - "

1° den Jan Salomonsz soete over
geleverde pompoen ponne en
Incht en bidden van Godehuf 12 - 9 - "

13 Aug Bstaallaan J: Petrus
Campx voor $\frac{1}{4}$ jaars tract.
munt Verschum ultimo July
= 209 = 13 - -

22 Octob: Aan Jacob Claes Leijderken voor
Procuratie Ambo kercken
voor ambijt loon f 200: 6: -
Aan Loet en Andere Mutsaalen
als haageld etc. 173: 1: 0

Bstaalt al den de droft der
en $\frac{1}{4}$ jaar tractement
f 25 - -

Bstaelt aan Claes Fischer
van Brander voor 1er jaar Lijf
renten f 22 - -

Offgetrocken vande Ontfang van
 twee duijzent den hondert twee en
 veertich gulde so stinckende besting
 panning, Comt mider ontfang als
 mitgegeuen ter Comm van twee
 hondert vijftich gulde de stinckende
 twee penn. Welcke Comm Cleet
 Willenmsz Bloet die in sijn dienst
 wet gecontinueret in sijn aenstaen
 de Rekeningen selsse sal hebben
 te antwoorden

Datum de xij^e April a^o 1694
 twee entwintich
 Hendrick

Alregevoort geresolueert
 en besloten in presentie
 en bijwese van alle
 drie Heere Burgemeester in t
 stadt Linge der stadt Edam
 dat 25^e Maerch a^o 1694

Mijn present
 Dietrichmaat seeste

a

1	2	3	4	5	6	7	8
u	u	u	u	u	u	u	u

azent	azent
handt	handt
andezen	andezen
aprilis	aprilis
alsnoch	alsnoch
claes	claes
Jacob	Jacob
gedaen	gedaen
alsboven	alsboven
belast	belast
Jan	Jan
andere	andere

b

1	2	3	4
b	b	b	b

belent	belent
brief	brief
brieven	brieven
beedach	beedach
berustende	berustende
betaelt	betaelt
geboden	geboden
behoorlick	behoorlick
belast	belast
beveelt	beveelt
Rentebrief	Rentebrief
hebben	hebben

c

1	2	3	4	5	CK	CH	SCH
c	c	r	r	z	ck	ch	sch

ackertgen	ackertgen.
Schout	Schout
coomen	coomen
elcke	elcke
oock	oock
costeloos	costeloos
coopen	coopen
Jck	Jck
noch	noch
Recht	Recht
Schulden	Schulden.
Jaerlijcx	Jaerlijcx

d

1	2	3	4
d	d	d	d

desen	desen
onzoerende	onzoerende
amsterdam	amsterdam
andere	andere
Stede	Stede
daerboven	daerboven
vanden	vanden
hondert	hondert
onder	onder
fredrick	fredrick
arbeidsloon	arbeidsloon
gedaen	gedaen.

e

1	2	3	4	5	6	7	8
n	r	c	d	e	o	e	3

leijdecker

leijdecker_{1 1 1}

negen

negen_{2 2}

Bleeker

Bleeker_{3 3 3}

steede

steede_{3 3 3}

betaelt

betaelt_{3 3}

begeeren

begeeren_{4 4 4}

pieter

pieter_{4 4}

veertien

veertien_{5 5}

poetzer

poetzer_{6 6}

geweest

geweest_{6 6 6}

Dese

Dese_{6 7}

eijnde

eijnde_{6 8}

f

1	1	2	2	3	3	4	5
f	ff	f	ff	f	ff	f	f

graff

graff₁

vijftien

vijftien₂

frans

frans₂

stoffel

stoffel₂

brieff

brieff₂

ontfangen

ontfangen₃

stoffel

stoffel₃

half

half₃

uigtghift

uigtghift₅

hem Selfs

hem Selfs₄

fredrick

fredrick₄

Lijfrente

Lijfrente₄

g

	1	2	3	4	5	6	
	g	y	g	g	g	g	

weeghens	weeghens
gijs	gijs ¹
uijtervriend	uijtervriend ¹
gewest	gewest ² ₂
mogen	mogen ³
ghegheven	ghegheven ³ ₄
leggen	leggen ⁴ ₄
gezzit	gezzit ⁴
teghen	teghen ⁴
gulden	gulden ⁵
penningen	penningen ⁵
geneijcht	geneijcht ⁶

h

1	2	3	4	5	6	7	8
h	h	h	h	h	h	h	h

Joachim	Joachim ¹
behoefte	behoefte ¹
vacht	vacht ²
hebben	hebben ²
hezen	hezen ³
heerlijchheit	heerlijchheit ⁴ ₅
hemluijden	hemluijden ⁵
schoolmeester	schoolmeester ⁶
haztoech	haztoech ⁷ ₆
schoorzel	schoorzel ⁷
verhaelt	verhaelt ⁶
hebben hem	hebben hem ⁸

i	j	ij				i	j
alkier	alhier						
inde	inde						
inden	inden						
aprijl	aprijl						
ijder	ijder						
Wijlhelms	Wijlhelms						
xij	xiii						
xvi ^{en}	xvi ^{en}						
iazen	jazen						
jegens	jegens						
Spanjen	Spanjen						
jonghen	jonghen						

	1	2	3	4	5	6
	n	h	k	p	k	k

achtstgen	ackertgen
lahu	laken
vorh	oock
werh	kerck
kinders	kinderen
knecht	knecht
glasemaker	glasemaker
Alckmaer	Alckmaer
hendrick	hendrick
knecht	knecht
kinders	kinderen
kennelijck	kennelijck

l

			1	2			
			l	e			

overleden	overleden
jaerlijcks	jaerlijcks
Clas	Claes
malcanderen	malcanderen
glazen	glazen
betaelt	betaelt
hollantsche	hollantsche
landen	landen
aprijl	aprijl
sullen	sullen
kozneelis	kozneelis
slot	slot

m. n

			m	n			

Wijmmenium	Wijmmenum
kennemerz	kennemerz
eersten	eersten
Monckendam	Monckendam
jaeren	jaeren
negenthijne	negenthijne
Campen	Campen
schulden	schulden
Eedam	Eedam
vermaecht	vermaecht
regiment	regiment
hebben	hebben

o

		1	2	3	4		
		o	o	o	o		
koden	koen						
Joest	Joest						
onkosten	onkosten						
persoon	persoon						
voorts	voorts						
hondert	hondert						
Voor ons	voor ons						
opten	opten						
of te op	of te op						
alsoe	alsoe						
costeloos	costeloos						
gecoft	gecoft						

p

		1	2	3	4	5	6
		p	p	p	p	p	
profijte	profijte						
apprijl	apprijl						
pijether	pijether						
penning	penning						
repareren	repareren						
predicant	predicant						
september	september						
pieter	pieter						
jacop	jacop						
poort	poort						
pastorije	pastorije						
hierop	hierop						

z

1	2	3	4	5	6	7	8
z	z	z	x x	w	w	v	v

Dirck	Dirck
grote	grote
verthoonster	verthoonster ₂
gezzit	gezzit ₃₃
Buzge mē	Buzge: mē ₃
brief	brief ₄
Vraucht	Vraucht ₄
Harment	Harment ₅
Cramer	Cramer ₆
omroepster	omroepster ₆
voort	voort ₇
Ridder	Ridder ₈

s

1	2	3	4	5	6	7	8
f	f	f	f	f	f	f	f

Janssoen	Janssoen ₁₁
fulre	fulre ₁
staet	staet ₂
deffels	deffels ₃₃₈
spreken	spreken ₄
sestalf	sestalf ₄₄ = 5½
Comissarissen	Comissarissen ₅₅
suster	suster ₆₆
dees	dees ₅
laetsten	laetsten ₇
costeloos	costeloos ₇₇
stuijvers	stuijvers ₈

t

1	2	3	4	5	st	st	st
t	t	f	E	)	st	st	st

tweehonderk	tweehondert ₄
wijsheden	teijcken
tot	tot ₂
loterije	loterije ₃
overstaden	overstaen ₃
twelck	twelck ₃
verstrekt	verstrekt ₄ ₂
betaelt	betaelt ₅ ₅
tachtich	tachtich
register	register
stivers	stivers
vijftich	vijftich

U_{EN}V

1	2	3	4	5	6	8
u	v	v	v	v	v	u

stivers	stivers ₁ ₁
uursem	uursem ₂ ₁
utrecht	utrecht ₃
vijftien	vijftien ₃
vacant	vacant ₂
voor over	voor over ₄ ₅
huysvrouw	huysvrouw ₁ ₅ ₁
uutgesond	uutgesond ₆ ₁
sterven	sterven ₆
veerman	veerman ₆
uut worpsel	uut worpsel ₈ ₈
verndel	verndel = $\frac{1}{4}$ ₈

W

1	2	3	4	5	6	7	8
w	w	w	vb	vb	ib	bb	u

weeder	weeder ₁
werden	werden ₂
weeghen	weeghen ₂
wesen	wesen ₂
welcke	welcke ₃
trouw	trouw ₃
vrouwe	vrouwe ₄
worden	worden ₅
geswoezen	geswoezen ₅
weduwe	weduwe ₆
bewijs	bewijs ₇
twaelif	twaelif ₈

X

Y

Z

x	x		y	y		z	z
---	---	--	---	---	--	---	---

maexel	maexel
expressel	expressel:
sweecx	sweecx
xxiii	xxiii
vijftigh	vijftigh
vijftien	vijftien
blijven bij	blijven bij
ijsbrant	ijsbrant
Wij	Wij
zijn	zijn
zuiden	zuiden
trezorier	trezorier

A			B		
A	a	A	B	B	B
Alit			Barclut.		
A . a . A.			B . B . B.		
Abel			Broggen		
Alfred			Bergen		
Archie			Barclut		
Adams			Behrle		
Alton			Beault		
Antwerp			Beaver		
Archie			Blarney		
A . A.			Burgess		
Abraham			Brown Fox		
Aprilis			Berg		

C			D		
C	C	C	D	D	D
Claro			Duck		
C . C . C.			D . D . D.		
Cornelius			Dunne		
Camp			Dun		
Cornell			Duck		
Claro			Dunster		
Goelch			Dart		
Cornelius			Dink & Dink		
C of her			D . D . D.		
Caroline gully			Dy 26 Dyf		
Camber			D Vesp		
Claro			Dart		

E

F

E	F
  	
Enket E. E. S. Eybrack Enghel Edam. Edam End Enckhuysen Edele E. S. S. Edam Edam En	Frans f. f. Frerick Frans Frederich febrerij februarij Ferdinand Frans

G

H

G	H
  	
Gervit. G. S. V. Gheert Gersweijde Groot Groot Groot Grathmaecker Groninger Groot Groot	Hendrick Blij. G. G. Hubert Hatveldt Harmen Hilley Hovenaar Hagenaar Boekloffer Haren Gombijde Goudijde

[illegible]

P			R		
Q	V	P	Z	X	A
Pilger			Roeff.		
P. p. P.			R. Z. R.		
Paauwel			Rocloff		
Pierck			Resseningh		
Paauwel.			Rijner		
Pindt			Ridder		
Pieter Pauwel			Resseningh		
Pieter			Roorh		
P. f. p.			Roornd		
Pieter Pot			Ruyt		
Pieter			Rijer		
Quintanid			Randsbriff		

E	EN	N	T	S	R
53	2.9	10	2	6.8	✓
Reekeninge roerende al. 12 vlijge vpt Drieg 12 gulden Holland Duijsent Claes Aldus backer			Reekeninge roerende een ten ewijgen opten Deezen een gulden Hollant Duijsent Claes Aldus backer		

KOPPELINGEN					
Drieg Twilf Drieg Int hat tyde talig tijde Want gevoor tyfirk			de voorn: het weeshuys De erven in het kastghe ten allen tijde van het gehoor het stuck		
HUISMERKEN			ALS HANDTEEKENING		
Imderh by pieter J. Cornelisz Gestelt			HET MERCK BIJ PIETER J. CORNELISZ GESTELT.		
Imderh van pieter J. Jacobsz			HET MERCK VAN PIETER J. JACOBZ.		

	VER	PER	
	2	3	
veralt versto verondicht ver onverbreekelyk versg. verzeelen verzeelen verzoen verzoening verthien ver hondert	verhaelt vercofte vercondight over onverbreekelyck verszeght perzeelen perzeelen perzoon perzoonen perthien per hondert		

Informing Your most Committed
 Servants also by Your friendly
 Remembrance that Your
 and personal Friends to the
 same and to the
 State of Georgia

And seeing that by foregoing votes belonging for
said district is but to benefit the country. And so
seeing that the people like to have a General
all of the people of the country and so content for the
district of the next and so the next before the
Court to have and so the next to come.